

Kalender 2009

Billedtekst:

Bildet på framsida av kalenderen er fra 1942 på Mørk gård. Det er to-spann og høstpløying. Bildet er tatt av Kåre Porsbøll. Porsbøll var yrkesfotograf fra Oslo. Han hadde som så mange andre ungdommer fått seg arbeid på gård for å unngå innkalling til Arbeidstjenesten fra tyskerne. Det å produsere mat var så viktig at det var grunn for å slippe plikttjeneste for okkupasjonsmakta.

Mørk gård ligger i Almenningen, Langhus skolekrets.

Gården het opprinnelig Haugen, et navn som beskriver stedet. En gammel skriveform var Haugrinn. Tidlig på 1800-tallet ble gården delt i flere deler. En av disse partene fikk navnet Mørk. Rundt 1898 ble det meste av den opprinnelige gården samlet og fikk nå navnet Mørk.

Kilde: Glimt fra bygdemiljøet 1895 – 1995

M. Østli: Kråkstad – en bygdebok

HESTER PÅ MØRK GÅRD 1942

I dag er det meget sjelden å se at hesten blir brukt som trekkraft i landbruket. Slik var det ikke for 50 – 60 år siden. De første traktorene kom til Norge i første del av forrige århundre, men det var hesten som var den viktigste trekkraften i jordbruket fram mot 1960.

Når hesten var trekkraften, var det viktig at inndeling i økter ble gjort på hestens premisser. Arbeidshesten må ha mat mange ganger om dagen – og den må ha god tid for å få i seg nok mat. Det var ganske vanlig at en av gårdskarene måtte opp og fôre hestene et par timer før arbeidsdagen begynte. I onnene kunne arbeidsdagen være inndelt slik: Kl. 0500 foring av hestene, kl 0630 morgenmat, kl 0930 duul (dugurd), kl 1300 middag med hvil en times tid før arbeidet igjen tok til, eftasvæl kl 1630 og kveldsmat kl 2000.

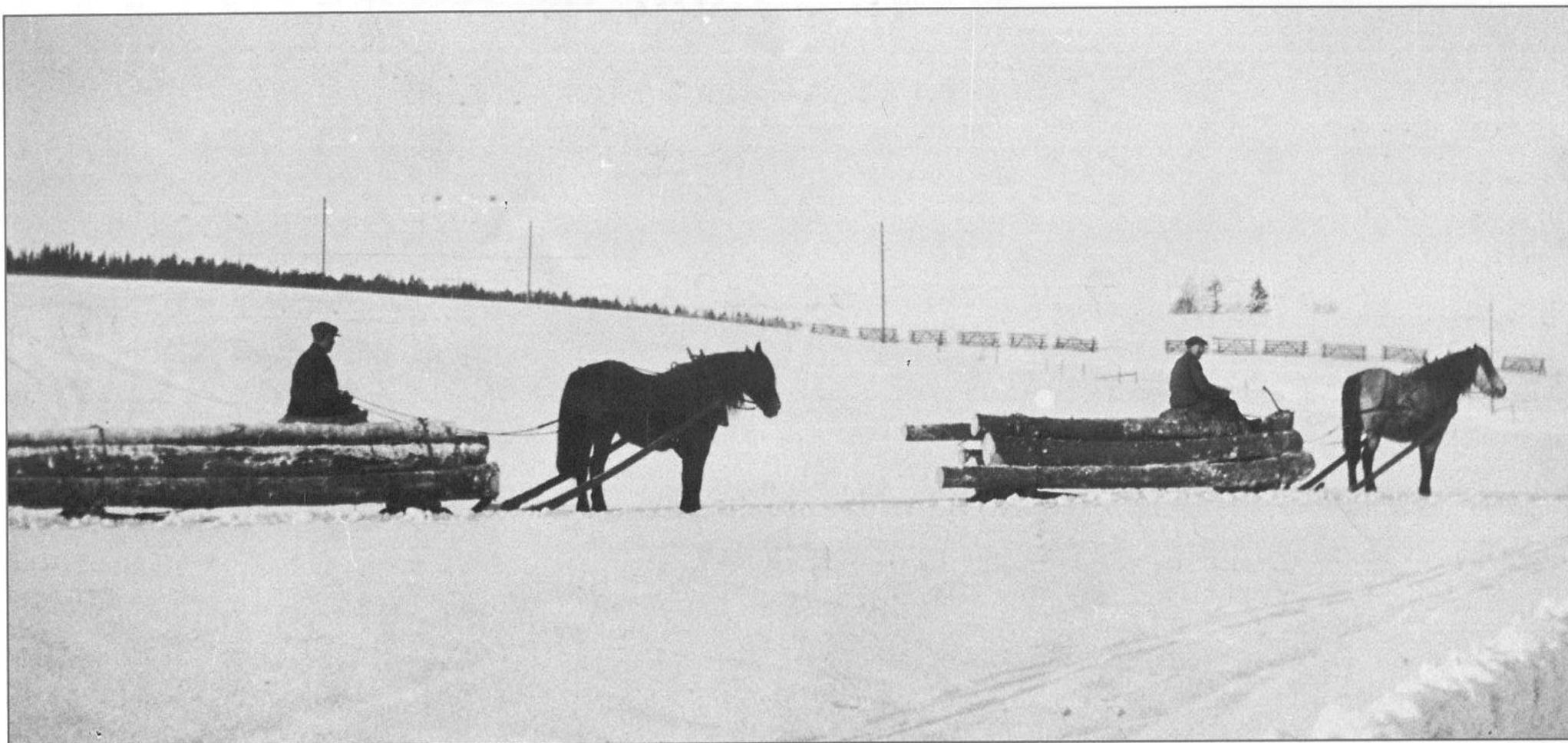
Det var ikke lenger trekkraften som bestemte inndeling av arbeidsdagen da traktoren med redskaper ble tatt fullt i bruk. Bonden kunne nå arbeide så lenge kreftene holdt. Utviklinga førte også med seg at den manuelle arbeidskraften ble borte. Over Østlandet overtok kornproduksjonen, og husdyra ble mer og mer borte. Ektefellen fikk yrket sitt utenom bruket. Sammenlignet med tidligere tider er bondeyrket blitt et ensomt yrke.

I 1835 var det 380 hester i Kråkstad (og Ski). Hundre år senere (1939) var det 724 i de to kommunene. I 1969 var det bare 80 tilbake. De aller fleste av disse var arbeidshester. I dag er det kanskje 100 hester, omtrent alle er fritidshester, kanskje kan ingen kalles arbeidshester. Denne tilbakegangen i antall arbeidshester er et speilbilde av mekaniseringen av jord og skogbruk i Ski kommune.

Hvor mange hester det var bruk for på gårdene for å få gjort arbeidet, varierte sikkert en god del. Knut Solberg sier det slik: "I grove trekk kan en vel si at de fleste hadde en hest pr. 50 til 70 dekar dyrka mark i vekselbruk (melkeproduksjon med tilhørende fôrproduksjon, poteter og korn). En gård på 100 - 140 dekar jord hadde ofte to arbeidshester, og var gården på 200 - 300 dekar, var det 4 - 5 hester".

Hesten var bondens arbeidskamerat, gårdens trekkraft og familiens fremkomstmiddel. Verdien av å ha friske, sterke og pålitelige hester var stor i den daglige driften av gården. Det var også et statussymbol om hestene i tillegg var raske på kirkeveien.

I alminnelighet var det mannen som stod for hestestell og kjøring. Det var også mennene som den første tida tok arbeidet med maskinene, slik er det kanskje ennå? På de større gårdene var det sveiser eller budeie som gjorde fjøsarbeidet med hjelp fra andre etter behov. På de mindre gårdene var fjøsstellet kvinnearbeid. Mennene overtok mer av fjøsarbeidet da melkemasinene ble vanlige på 1940- og 50-tallet, men fremdeles var kvinnene med.

Hestekrefter

Tømmerkjøring på Nes gård

Nes gård ligger i Bjerke krets i Kråkstad, en fullgård med naturnavn. Jørgen Hasle kjøpte gården i 1919. Han hadde flere sønner og døtre (bl.a. gullsmed Hans Hasle som drev forretning i Ski i mange år)

Bildet er tatt i 1930 og viser to av sønnene, Karl og Aksel, i ferd med å kjøre skurtømmer til eget sagbruk ved Neshagan. Hestene trekker hver sin geitdønning som består av en forslede, bukk, og en etterslede, geit. Bukken har en svingbar lastebanke. Geita skal bære den største delen av lasstyngden og er derfor grovere dimensjonert.

Tømmerdrift har tradisjonelt foregått vinterstid i Norge, da man tidligere var avhengig av godt snøføre for å få tømmeret ut av skogen. Geitdoning var et meget effektivt redskap i dette arbeidet. Både hogst, lunning og transport foregikk kun med menneske- og hestekrefter. (I enkelte områder ved fløting).

Kilde: David Dahl

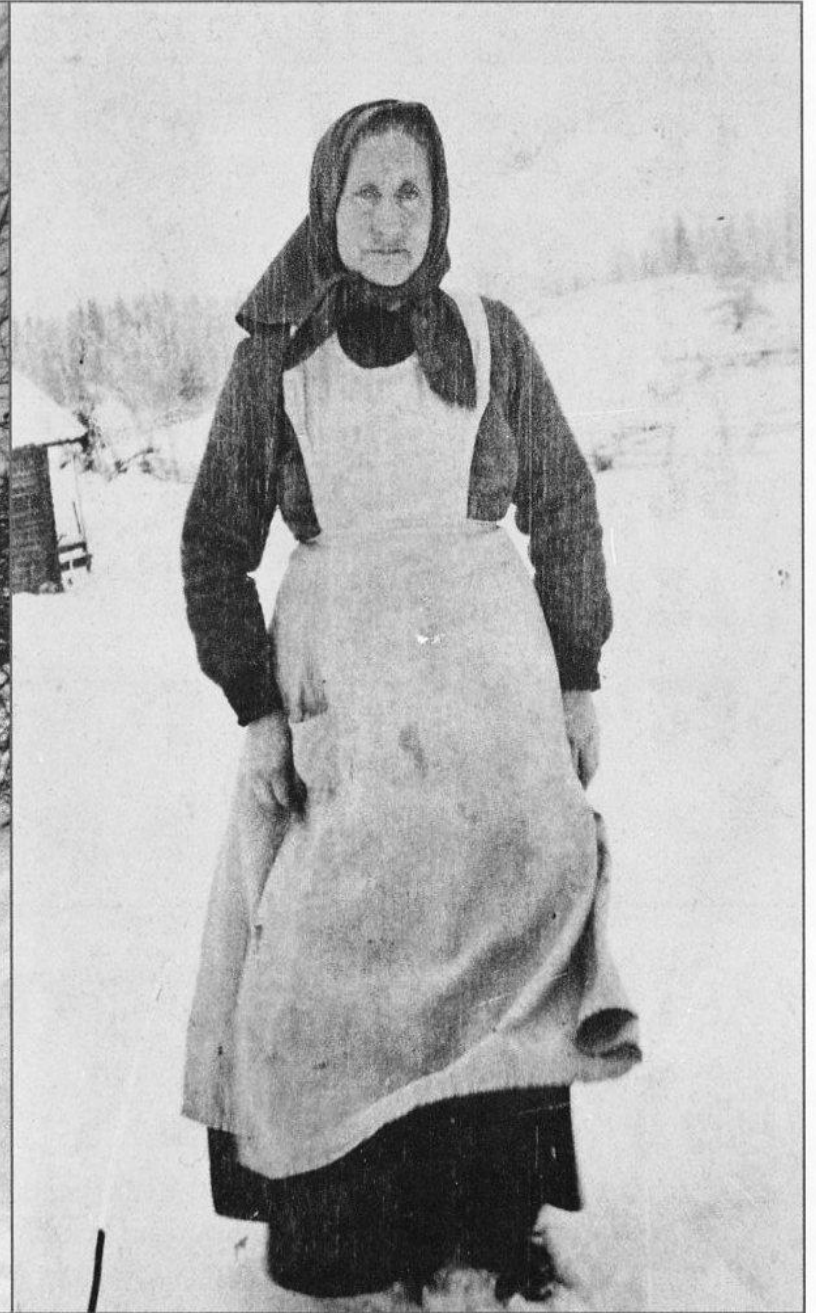

Snøbrøyting med hest og plog

Bildet viser Sigurd Bjerke (1888-1957) som kjører egen snøplog på tunet på Sørli, et småbruk nord for Midtsjøvannet. Bakpå står Hilmar Gundersen med snøskuffe. De fleste gårdene hadde egen snøplog, for én, to eller tre hester. De kunne være hjemmelagde eller masseproduserte. Siden småbruket ikke var stort nok, måtte Sigurd Bjerke livnære seg også på andre måter. Han hadde bl a to treskeverk, som han etter oppdrag reiste rundt med og tresket for bøndene (det kunne støve skikkelig inne på gamle låver av dette arbeidet). Han drev også med vedkapping for folk.

Men mest var han kanskje kjent som fotograf; han tok passfoto, fotograferte og fremkalte bilder. Hadde også oppdrag for Ski Mek.verksted som på den tiden ekspanderte kraftig og trengte å vise sine produkter via bilder.

Kilde: Martin Carlsen

Fjøset var kvinners arbeidsplass

Alle gårdene i Ski kommune drev tidligere med melkeproduksjon - til eget bruk og for salg. Og kvinnene har gjennom årene nedlagt den største arbeidsinnsatsen i denne næringen. I dag finner vi melkekyr på bare et par - tre gårder i kommunen.

Det store bildet er fra gården Roås i Ski vinteren 1956. Roås (opprinnelig form: Rugåss, av rugr = rug. Altså en ås eller bråte der de dyrket rug) ligger ved riksvei 152 mellom Langhus og Ski stasjon. Det er en gammel fullgård, som inntil 1663 var kirkegods, senere proprietærgods og fra 1712 bondegods.

På bildet ser vi budeie Maren Olsen som (sammen med mannen Olaf Olsen) var ansatt hos fam. Ålerud på Roås i årene 1955-56. Hun har vært oppe ved melkebukken på Langhusveien og hentet tomme melkespann på en stor kjelke. Det gamle bryggerhuset sees i bakgrunnen. De fulle spannene ble kjørt opp om morgenen av en av gårdskarene. Der ble de hentet av melkebil og fraktet til meieri i Oslo. Før melkebilen kom, måtte hver bonde kjøre melken til "oppsamlingsmeieri" nær Ski stasjon og deretter ble den fraktet med tog til Oslo. Senere ble det påbudt med avkjølte melketanker ved hvert fjøs. (Den nest siste melkeleverandøren i Ski sentrum var Ålerud på Roås).

Det andre bildet er tatt i 1919 og viser "mor" Hanna Barli på veg over tunet etter endt arbeid i fjøset (som sees bak til venstre). Hanna Eriksen Barli (f. Andresen) (1866-1949) vokste opp på Fløysbonn i Oppegård kommune. Barli var inntil 1905 en husmannsplass under Siggerud gård. Da ble den kjøpt ut av Otto Eriksen som senere tok navnet Barli etter gården. Her ble Hanna gårdskone med fjøset som fast arbeidsplass. Hun var meget arbeidsom og meget pertentlig med full orden i skuffer og skap. Hanna og Otto fikk syv barn, fem jenter og to gutter. Flere av disse ble meget gamle, den eldste 104 år. I 1937

overtok datteren Hanna og svigersønnen Fritjof Kullebund gården. Deres etterkommere bor der fremdeles. Barli er senere utparsellert til villatomter. Låven brant i 1970-årene.

Kilde: Jens Ålerud
Ivar Barli

Illegalt langrenn vinteren 1943 – 44

Det var strengt forbudt, men idrettsinteresserte kom sammen og holdt konkurranser. Dette langrennet foregikk i området Bjerke-gårdene, Vasshagan og Solberg-måsan. Helge Underland var leder (formann) i Skiklubben Skimt i flere år før krigen, og han står sentralt ved tidtagerbordet. Det litt spesielle er at i skogkanten bak måsan ble Milorg-avsnittets koie oppdaget ved en tilfeldighet i snøsmeltingen våren 1945. Ved 22.30 – tiden den 21. mars startet det som førte til opprullingen av Hjemmefronten i Ski. Rundt tidtagerbordet ser vi fra venstre: Gudmund Klose, Ulf Underland, Helge Underland (i hvitt), ui., ui., Thorvald Sverdrup, Jonn Kolstad (i Milorg-vindjakke og alpelue), Tollef Sverdrup og Einar Høyem-Johansen.

Kilder: Ivar Johnsen og Jonn Kolstad
Foto: Sigurd Bjerke

Langhus skole får ny fane – 1939

På bildet blir fanen presentert av foreldre med barn på Langhus skole. Fra venstre: Sverre Sjønnesen som tegnet fanen og Eugenie Sjønnesen som broderte den. Ved hennes side lærer Ottar Flakstad som mottok fanen, og ytterst Alf Christian Paulsboe. Speiderpikene som holder fanen, er Karin Rustad (t.v.) og Lillian Johnsson.

I 1862 besluttet Ski soknestyre å bygge skolehus og lærerbolig på Langhus. Tomt på 24 dekar ble kjøpt fra Langhus gård til en pris av 520 spesiedaler. Til lærerboligen hørte såkalt lærerjord som kunne brødfø 3 kyr.

Skolen hadde ett klasserom og leilighet som ble benyttet av styrer og senere vaktmester. Så sent som i 1976 bodde det folk i leiligheten.

Elevene kom fra gårdene rundt om i distriktet. Fraværet kunne være stort, for familiene som soknet til skolen, trengte barnas hjelp på gården. Skoleskyss fantes ikke, kun "apostlenes hester". Fagene var etter tidens skikk kristendom, norsk, skrive, regning, sang, historie og geografi. Senere kom håndarbeid, tegning og gymnastikk.

Den første skolen kalles Lillebjørn (1863), og på 1890-tallet ble det nødvendig med et påbygg.

Langhus-området ble etter hvert utbygget, og i 1930 kom en ny skole, kalt Storebjørn. I dag fremstår skolen som et tun med seks bygninger. Foruten de to gamle bygningene er det Steinbukken fra 1960, hvor det er gymsaler og administrasjon, Orion fra 1980-tallet, som huser vaktmester, og S.F.O. Senere kom Fønix på 1990-tallet og i 2004 Sirius.

Elevene er fra seks til tretten år – 1. til 7. klassetrinn. I 2008 hadde skolen 420 elever.

Som en del av opplæringen ved skolen skal elevene lære om lokalhistorie og lokalmiljø. Til dette fungerer Lillebjørn både som skolebygg og museum, og elevene er stolte av gammel-skolen sin.

I de siste årene har det vært en rivende utvikling med stor boligbygging på Langhus. Dette har gjort det nødvendig med ytterligere to nye skoler på barneskolenivå. Vevelstadåsen barneskole kom i 1975, og Bøleråsen barneskole i 1993.

Kilde: Lisbeth Sørli Jensen.

Villa Beverly i Ski, 17. mai 1917

Villaen er trolig oppkalt etter Beverly Hills i Hollywood. Den ble bygd rett etter 1910, og den første eieren var en hjemvendt norskamerikaner. Bygningen bærer preg av amerikansk stil. I årene 1916-21 bodde familien Lønnegraff der. Steffen Lønnegraff (1873-1926) var skogeier, og kom fra Vrådal i Telemark. Det ble tatt flere bilder av villaen, både inne og ute. De viser at familien var velstående. Steffen Lønnegraff var gift med Ingeborg (f. Haugsjo), (1882-1946). De hadde døtrene Anna (1905-2001), g. Simonsen, og Gunhild (1907-86), g. Løken. Vi ser dem her på glassverandaen i Villa Beverly. De har invitert venninna Synnøve Hansen på kakaoselskap med eget dokkeservise. Det andre bildet er tatt samme dag, 17. mai. Med flagget til topps ser vi til venstre Villa Aspeli, der en verandadel er under bygging. Stedet finner vi på kart allerede fra 1880-årene. Vi ser også en stor uthusbygning. Stedet er en av flere vognmannsgårder i Ski.. De kom i forbindelse med jernbanen i 1879. Vognmennene hentet frakt fra jernbanen for å kjøre dette ut i nærområdet Bak Villa Beverly ser vi villaen til familien Klose.. Disse to villaene hadde vei ut til Kråkstadveien. Beverly var siste hus langs det som seinere ble Eikeliveien.. Bekken vi kan skimte foran på bildet, kom fra skogen/myrene bak gården Nordre Finstad. Nedenfor lokomotivstallen i Ski hadde den tilsig fra andre bekker der Ski sentrum er i dag. I bekken ble det fisket fram til 1930.

*Året 1921 kom Villa Beverly igjen i norskamerikansk eie, da malermester Anton Hansen med familie flyttet inn. Datteren Solveig giftet seg med Ingolf Kaltenbach, og villaen var i deres og seinere i sønnen Sveins eie til tidlig i 1960-årene. Villa Beverly – noe ombygget – har i dag adgang fra Eikeliveien.

Kilde: Kalenderkomiteen

Kråkstadkonfirmanter med 75-årsjubileum

Konfirmantene i Kråkstad i 1934 er her samlet rundt sogneprest Knardahl. Verden og Norge var den gang inne i en økonomisk hard tid, og det var ingen lett oppgave å skaffe klær til konfirmantene, forteller en av dem.

Hans Jørgen Knardahl ble født i Frogn i 1874. Han ble cand.theol. i 1903 og tjenestegjorde som prest i flere sogn nord i landet (bl.a. i Finnmark, Lofoten og Sør-Helgeland.) I 1927 ble han innsatt i Kråkstad som sogneprest og han tjenestegjorde også som prost i Øvre Borgesyssel prosti fra 1934 til sin død i 1939. Han var den 25. sogneprest i Kråkstad etter reformasjonen og var en høyt verdsatt mann i bygda. Han var gift med Randi Knardahl. De hadde seks barn, Gunnar, Gregor, Kjell, Arthur, Liv og Åse. Prestegården skimtes i bakgrunnen mellom trærne i hagen.

Vi har (med hjelp fra en av konfirmantene) klart å identifisere de fleste, og vil være takknemlig om noen kan hjelpe oss med de resterende.

Første rekke f.v.: Ester Hedemann, Kirsten Ruud, Edith Hagen, u.i., sogneprest Knardahl, u.i., Kirsten Synnøve Bjerke, Kirsten Bjoner, Ella Bunæs og Ragnhild Huseby.
Andre rekke f.v.: Aase Larsen, Gunhild Tronaas, Ingrid Karlsen, Hildur Johanson, u.i., Karen Eikevold, Olga Marie Gudbrandsen, Johanne Gjørberg, Reidun Svensen, Ragnhild Strøm, Ingrid Gunhild Norheim og u.i.

Tredje rekke f.v.: Kåre Olsen, u.i., u.i., Iver Lynne, u.i., Hans Weydahl, u.i., Arne Lynne, u.i., Johannes Asperud og Arne Hjemmen.

De vi ikke har klart å identifisere er: Rolf Larsen, Hans Johannesen, Hans Oskar Gundersen, Jan Olesen, Jens Haugesten, Reidun Johansen, Synnøve Jakobsen, Margit Holter og Ingebjørg Lie.

Kilde: Ragnhild Fladberg (Huseby)
Edgar Berger

1900

Familien til Kristian Grønslett utenfor huset med den gamle hvilestuen til venstre.

FOTO: lånt av Reidar Haugen

Kilde: Reidar Haugen og Siggerudposten 1994

1909

Kristian Nilsen Grønslett 1840-1931 bodde i Grønslett fra 1870 som forpakter fra 1916.

FOTO: lokalhistorisk arkiv.

Grønslett

Husmannsplass og hvilestue.

Grønslett var opprinnelig husmannsplass under Siggerud gård. Rettsprotokollen viser at det var bygget demning her allerede på 1600-tallet. Mølle og oppgangssag var i drift langt opp mot vår tid. Dette ga arbeid til husmenne-
ne på Grønslett.

Gamle kart viser at det var hvilestue her allerede før 1790. Kongeveien mellom Sverige og Christiania gikk over Siggerud vinterstid til så lenge isen lå på vannene. Dette var hovedveien inntil 1860, da Enebakkveien ble bygget og overtok mye av trafikken. Ved de gamle hvilestuene var det mye liv og røre. Nye bekjentskap ble stiftet og siste nytt fortalt. Ofte vanket det og en liten "kjøredram" I 1846 ble det vedtatt at det skulle være to brennevinsutsalg i herredet, og et skulle være på Grønslett i Siggerud. Her var det lov å selge 700 pottar (675 liter) brennevin årlig mot en avgift på fire shilling (14 øre) pr. pott. Senere kom bestemmelse om at det ikke måtte skjenkes til noen som bodde nærmere enn en halv mil. Det fortelles at loven ble omgått på mange finurlige måter.

Selve hvilestuen var ikke like aktuell etter at Enebakkveien ble hovedvei i 1860, men stedet var bebodd til sent på 1900-tallet av samme slekt.

I 1916 kjøpte Kråkstad kommune (senere Ski) Siggerud gård. Kristian Grønslett fortsatte da som forpakter og arbeidet også som skomaker.

I 1994 fikk Kiwanis Siggerud kjøpt Grønslett, og restaureringsarbeidet er nå ferdig. Lokalet blir flittig brukt til møter og sammenkomster av Siggerud-folk. Det fortelles at under restaureringsarbeidet ble det funnet en barnesko fra 1800-tallet under gulvet. Skomakeryrket har kanskje gått igjen i flere generasjoner i det over 200 år gamle Grønslett.

Bildet t.v. er tatt på et lottomøte hjemme hos Astrid Kløvstad i Oppegård i 1957. Lottene er i sine gamle grå drakter. Disse ble senere forandret til koksgrå uten slips (tegnet av Inger Løchen) Fra venstre i klappstolen og rundt bordet sees: Gerd Klunderud, Esther Jensen, Liv Forsberg, N.N., Inger Løchen, Berit Kolstad Johnsen, Berna Five, N.N., Solveig Kolstad, Randi Sandøen, Aslaug Sander, N.N., og Astrid Kløvstad.

Bilde t.h. er fra Kantina øvre leir, Monsrud under en HV-øvelse på begynnelsen av 60-tallet og viser f.v. Reidun Løchen (Skonnord), Borghild Kjelstad og Lulle Gundersen Bence i de gamle draktene m. slips. Borghild Kjelstad (1918 -), kom fra Kongsvinger til Ski i 1960 og hadde fartstid som lotte derfra. Hun ble et aktivt medlem og var i flere år leder for skilottene. I 1979 fikk hun plakett for lang og tro tjeneste. Bygningen de står i, er regnet som verneverdig.

(Kilde: Borghild Kjelstad, Søs Skonnord, Aslaug Sander, Liv Forsberg, Lillian Huse)

Norges Lotteforbunds avdeling i Ski

“Norske kvinners frivillige verneplikt” ble stiftet i 1928 etter mønster av Lotta Svärd -bevegelsen i Finland (som der kom i stand under frihetskrigen i 1918). I Norge gjorde lottene en fremragende innsats i begynnelsen av andre verdenskrig, men foreningen ble oppløst av nazistene. Etter krigen oppsto den igjen med nåværende navn “Norges Lotteforbund”, og fikk flere avdelinger rundt om i landet. Foreningen består av lotter som frivillig arbeider for og i forsvaret. De aktive medlemmene forplikter seg til å gjennomgå spesielle kurs og til aktiv tjeneste ved mobilisering. Passive “støttelotter” yter økonomisk bistand til arbeidet. Distriktslottenes nærmeste administrative kontakt i forsvaret er HV-distriktssjefen, som samordner lottenes tjeneste med avdelinger i HV og forsvarsgrenene.

I Ski ble en lotteavdeling startet etter krigen (antakelig 1949-50) etter initiativ av Inger Løchen (1910-1996). Hun var en driftig sjef for mange ivrige medlemmer. De holdt til på Depotet på Monsrud hvor befalskolen hadde kjøkken. Det var hele tiden en aktiv kursvirksomhet, bl.a. sanitetskurs, forpleining- og feltkurs, egne vinterkurs og skrivemaskinkurs. Møter ble holdt fast en gang pr mnd. med 15 - 20 medlemmer hver gang. De fikk ansvar for forpleining av HV-soldater og også for Røde Kors-kurs. I 1954 var lottene fra Ski bl a. medansvarlige for HV’s landsskytterstevne i Halden.

Under Hv-øvelser i Ski, ble maten laget på depotet og kjørt ut i skogen til soldatene - opptil 350 mann på én øvelse. Aktiviteten var høy i mange år, men etter hvert som HV-området ble flyttet og AR1 avsluttet i Ski, førte mangel på lokaler og også oppdrag i nærmiljøet til at foreningen ble nedlagt.

Thorvald Andersen, Langhus egen "Dynamitt Harry".

Thorvald Andersen var født 15. september 1910 i Oslo, og han gikk de første årene på Vålerenga skole. Da Thorvald var ti år, døde faren, og han og broren kom til familie i Stokke i Vestfold. Han gikk tidlig ut i arbeidslivet og kom til Ski i nittenårsalderen. Han var en av dem som kjørte "bylass" til Oslo med høy. Senere var han på Drømtorpsaga, der Nils Juelsen var en dyktig læremester, og han arbeidet også på Teglverket. Han ble nå gift, og sammen med kona Solveig flyttet han til plassen Østreng på Langhus. Der bodde de til Thorvald bygget eget hus i 1953. Thorvald arbeidet i tømmerkogen for Ski kommune, og da krigen kom i 1940, var han ved Vevelstadsaga, der han sjauet plank sammen med Birger Berget. Deretter arbeidet han på veien og ble skytebas, og han ble kjent for sine kraftige salver! I de årene Thorvald sto for salutten 17. mai, våknet de fleste. Kyrre Wenseth skulle ta årets ØB – bilde fra robåt i Fosstjernet da Thorvald skulle skyte torv. Han var blitt advart, men gjørmespruten pakket inn både båt, blad-mann og fotoapparat. Langt luftigere ble det for katten som satte seg på dekkmatta etter at lunta var tent. Den ble med til himmels og havnet sprellende oppe i ei diger bjørk.

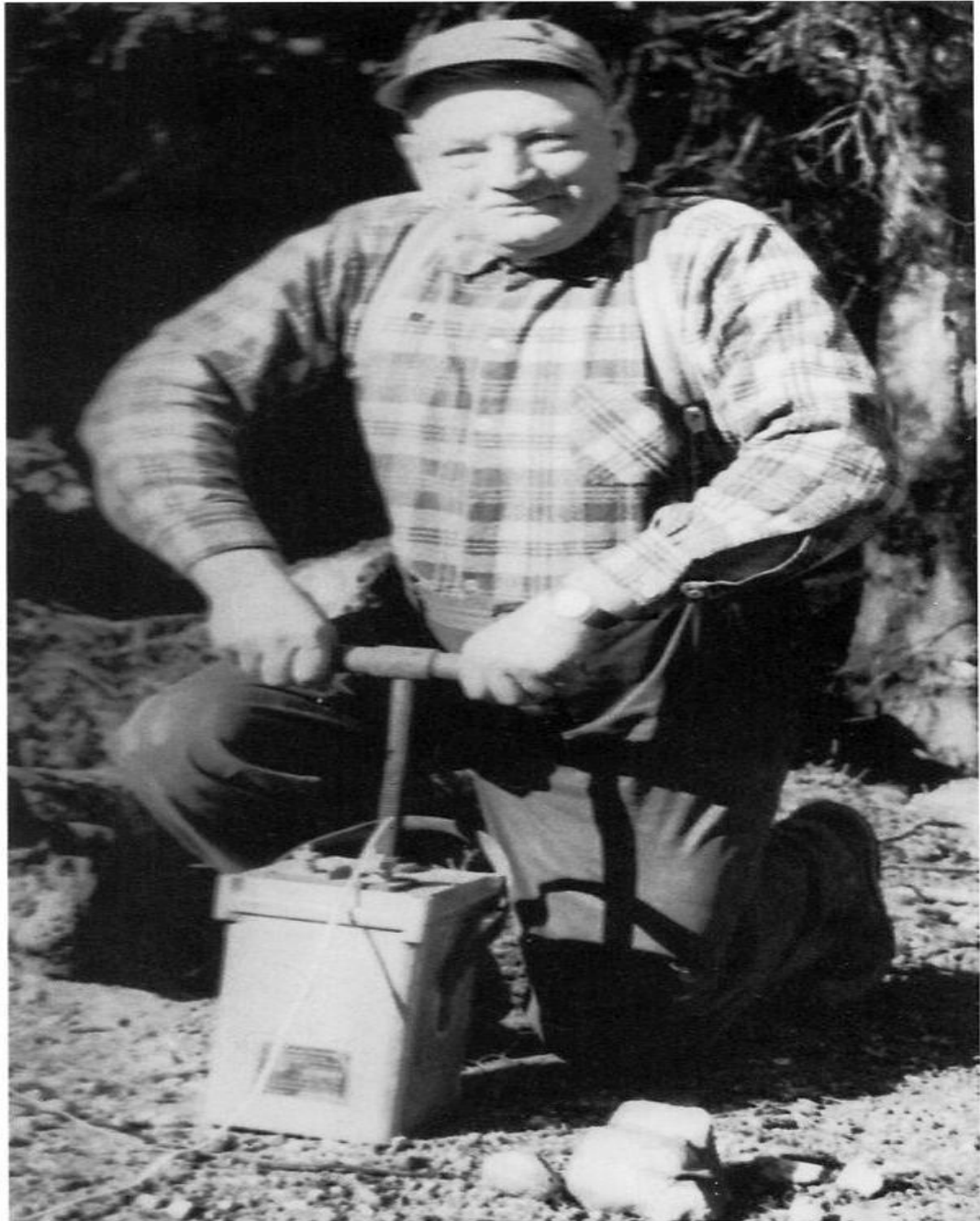
Thorvald kunne brukes til mangt. Manglekommunen en graver på kirkegården var han der, og han rykket inn som klokker ved gudstjenester. Han gledet seg til hver arbeidsdag, og naboene hørte ham synge på veien til jobben med hakke og spade bundet til sykkelen, eller han var på vei for å bistå familie eller andre som trengte hans hjelpende hånd. Thorvald døde på Solborg den 9. august 1995. En arbeidets mester var borte.

Kilde: Håkon Kjelstrup

RETTELSE FRA KALENDEREN 2009

Ved en beklagelig feil hadde bildet av Thorvald Andersen for september 2009 blitt byttet med bildet av Bjarne Høybraaten, men teksten om Thorvald var riktig. Her kommer en kort rettelse:

Thorvald Andersen var født 15. september 1910 i Oslo, og gikk de første årene på Vålerenga skole. Da Thorvald var 10 år, døde faren, og han og broren kom til familie i Stokke i Vestfold. Han gikk tidlig ut i arbeidslivet og kom til Ski i nittenårsalderen. Han arbeidet det meste av tiden for Ski kommune, bl.a. på veien, og ble skytebas. Han ble kjent for sine kraftige salver, og må med rette kunne kalles Langhus' egen "Dynamitt Harry"

Bjarne Herman Høibraaten ble født 22.06. 1898 i Ski, og han vokste opp på gården Høibraaten i Gjedsjø. Han arbeidet i Ski kommune som veiarbeider i hele sitt liv. Bjarne brukte også mye sykkel, men fikk kjøre Ski kommunes første lastebil. Han var en respektert veiarbeider som det ble sendt bud på både dag og natt. Han trivdes ute i all slags vær, og var ikke redd for å ta i et tak. Bjarne Høibraaten er også husket for sitt arbeid for misjonen og som søndagsskolelærer.

Foto: Fotograf fra Morgenposten
Bildet er fra 1954, og viser en okse på nesten 300 kg som ble skutt på Vevelstadveien.
Fra venstre: Jacob Andersen, Rolf Klemetsen og Johs. Berget.

Elg i Ski

Elgen tilhører den naturlige faunaen i Ski, slik som rådyr, hare, rev, mår, gaupe, røyskatt, grevling og smågnagere. Fra forrige århundreskifte og framover synes elgbestanden stadig å ha gått nedover i Follo. Det var ikke fast elgbestand i noen av Follobygdene i 1930- og 1940-årene. Dette hang sammen med at alle som eide matrikulert eiendom, hadde rett til å skyte en elg, eller å ta den ut på egen eiendom og så forfølge den inn over andres eiendom og felle den der. Jaktgeværene ble bedre, og det var store verdier i en elgskrott. Med så fri jakt ble de få elgene som fantes, jaktet på gjennom hele jakt-sesongen. Elgbestanden ble nesten utryddet.

I 1947 ble det skutt en elg i jaktlaget som hadde jaktrett i Ski kommuneskoger med sine 25 000 dekar. I 1948 og 1949 ble elgen fredet i Follo. Ny jaktlov kom i 1952 med arealbegrensning for storviltjakt. Dermed var elgen reddet for framtida.

Elgbestanden vokste nå utrolig raskt. Etter bare 10-15 år ble elgtettheten så stor at det ble vanlig å se elg. Elgen er et flott dyr som det er en fryd å se. Et så stort dyr som elgen må ha mye mat både vinter og sommer, og skadene på ungskog og innmark meldte seg.

Viltforvaltningen går nå ut på å regulere bestanden ved avskyting.

Kilde: Naturen i Ski og det sentrale Follo.

Del 1: Planter og dyr

Jernbanens trafikkelever hadde tjeneste ved stasjonene og stoppestedene. Omkring 1919 var Otto Eriksen (1900-1985) stasjonert på Langhus.

Legg merke til telegrafutstyret med nøkkel og rodebåndstrimmel (hjulet på bildet). Klokken er 15.20

Langhus gamle stasjon - 1919

Det var i 1919 det første toget stoppet på Langhus stasjon. Da Smaalensbanen mellom Christiania og Ski ble åpnet i 1879, fikk ikke Langhus stoppested. Langhusfolk måtte derfor til Oppegård eller Ski for å ta toget, og for å hente og sende pakker.

I 1916 ble det tatt initiativ for å få opprettet stoppested på Langhus. I spissen for dette arbeidet ble det valgt en komité, bestående av Jens Kverner på Roås, Olaf Ruud og Kristian Ramstad. Første avtale med Norges Statsbaner gikk ut på at komiteen skulle bekoste en 50 m lang plattform, kostnadsberegnet til kr. 250,-, og fri grunn til stoppestedet. Hilda Langhus avstod grunn mot at hun slapp kontantutlegg. I 1919 var plattformen ferdig, og det første toget kunne stoppe på Langhus. Imidlertid ønsket NSB at det også måtte bygges et ekspedisjonsbygg, kalkulert til kr. 1200,-, "hvilket beløp er forutsatt å være jernbanen uvedkommende" Med andre ord; Langhusfolk skulle også betale ekspedisjonsbygget. Dyrtid gjorde at sluttbeløpet ble vesentlig høyere. Det ble hele kr. 5294,40. Det var mange penger på den tiden, når beløpet skulle utlignes på de om lag 25 familier som da bodde på Langhus. Summen den enkelte skulle betale, ble tydeligvis satt i forhold til brukets størrelse. Det var mange som satt i heller trange kår. Dårlige avlinger over et par år gjorde at det ikke var helt enkelt å få inn pengene. Men omsider, 24. november 1924, kunne komiteen sette sluttstrek for et ganske imponerende arbeid. Da hadde de fått reist ekspedisjonsbygget som lå på motsatt side av sporet i forhold til dagens stasjonsbygning, Tiltaket hadde tydeligvis skapt et sterkt samhold i bygda.

Senere var det ønske om å få oppført et godshus og privet. Langhus Krets Velforening (stiftet 1924) var villig til å bekoste dette, mot at jernbanen skaffet materialer. I 1926 ble også velforeningens ønske om bedre togforbindelser imøtekommet av jernbanestyret. Neste oppgave for velforeningen var arbeidet for et dobbeltspor. Tross iherdig innsats og samarbeid med andre velforeninger i området,

skulle det ta 10 år før dobbeltsporet kom til Langhus.

Tidlig i 50-årene kom den nåværende stasjonsbygningen på plass, nå på østsiden av jernbanesporene.

Kilde: Rolf Yttereng

FRISER.

Klipp.....	kr. 1.95
Klipp. ny frisyre.....	" 2.60
Fjærklipp.....	" 4.20
Føhnbeiging.....	" 3.65
Vannondulasjon.....	" 2.95
Vannondulasjon m/vask.....	" 4.10
Tangondulasjon.....	" 3.15
Tangondulasjon m/vask.....	" 4.45
Oppfrisering.....	" 1.45
Permanentkrøll, elektrisk behandling.....	" 18.30
"-----", varmkjemisk "-----".....	" 23.50
"-----", alle slag, enkelte lok.....	" 1.15
Vask m/ håndtørring.....	" 3.25
Hårfarging.....	19.30
Hårbleking.....	" 13.85
Oljemassasje m/damp uten vask.....	3.15
Kolestral eller andre krempakninger m/damp.....	" 9.65
Hårmassasje.....	2.90
Hals-og ansiktsmassasje m/maske.....	" 10.25
Ansiktsmassasje m/maske.....	" 7.30
"-----", u/maske.....	" 4.95
Make Up.....	2.60
Brudepynting i salongen.....	" 14.60
"-----", ute, se § 3 + reisetid.....	
Farging av øyenbryn	" 1.85
"-----", av øyenvipper.....	" 2.30
Forming.....	" 0.85
Høyfjellesol.....	" 1.60
Tilleg for oppsetting av langt hår.....	" 1.75
Selskapsfrisyre. Tilleg utregnes efter kr. 4.- pr. time som måtte medgå mer en 30. min. som er beregnet for vask & vannondulasjon.	

*Gunhild Espelid med kunde som får permanent.
FOTO: Tor Espelid*

Grand Frisersalong.

Gunhild Espelid (f. Thoresen), 1911-1990.

I 1933 var Skis første forretningsgård i mur en realitet. Rutheims eiere var Ruth og Richard Boger, eiere av Bogers Hotell. Samtidig med Ski Apotek, Hans Halse, gullsmed og Rolf Skonnord, herreekvipering, startet en ung skidame, Gunnhild Thoresen, Grand Frisersalong. Etter læretid i Oslo begynte hun som frihåndtverker i Ski. Redd for å ikke få nok kunder satte hun opp veven sin på bakrommet. Sønnen Tor har fortsatt håndklær fra den tiden. Hun opparbeidet seg snart en solid kundekrets. Mange av Skis damer minnes sin første tangkrøll, permanent og hårfarging der. Hennes søstre Hjørdis (g. Thomassen) og Ragnhild (g. Kristiansen) hjalp til ved behov, men yngste søster Thora (g. Torsvik) utdannet seg til frisør og jobbet fast i mange år. I salongen var det til enhver tid frisørlæringer som under en kyndig læremester fikk utdanning og tok svennebrev. De fortsatte ofte i Grand i flere år. En forteller om ukelønn på 25kr i 1947. Prislisten forteller sitt om prisnivået. Under krigen påtok Gunhild seg hemmelige jobber for hjemmefronten. Mange trengte forandring ved utseendet slik som hårfarging m.m. Om natten ble kundene smuglet inn og ut gjennom bakvinduet i salongen. Alle var anonyme. En gang gjorde hun en "mislykket" hårfarging på en kunde som skulle på "naziball" hos Terboven. Dårlige tyske hårprodukter fikk skylden.

I fredsåret 1945 giftet hun seg med Harry Espelid fra Ski. Gunhild var svært opptatt av faget, og hadde bl.a. frisørvenner i Stockholm som hun utvekslet erfaring med. I 1960 stiftet hun Follo Frisørslag og var formann i flere år. En aktiv og dyktig leder som også satt i prøvenemnda for svenneprøven. Grand Frisersalong var en levende arbeidsplass hvor ansatte trivdes med en dyktig sjef. Kundene fikk en personlig behandling og en frisk historie med på kjøpet. Hun var på alle måter en fryd for faget sitt – alltid smart og elegant – hatt var en selvfølge. Med et lite sykefravær drev hun frem til julen 1971.

Allerede i januar 1972 startet sønnen Tor, da 25 år, Grand Herrefrisør. Han holder fortsatt til i de samme lokaler som for 75 år siden. Til og med de siste sifrene i telefonnummeret er med. Den gang nr. 136.

Gunhild døde i 1990, nesten 80 år. Fortsatt husker mange sin fargerike frisør i Rutheim.

Kilde: Tor Espelid.

Registrering av bilder

Ski Historielag er interessert i bilder fra alle kanter av kommunen. Vi kommer gjerne hjem til deg for å notere opplysninger om bildene dine og låner med disse for avfotografering.

Ta kontakt med oss, så blir vi enige om en dag det passer.

Alle bildene i denne kalenderen finnes i fotoarkivet til Ski Historielag. Hvis du har lyst på en kopi av et bilde, kan du henvende deg til ansvarlig for fotosamlingen.

Mange av bildene er tilgjengelig i lokalhistorisk arkiv v/Ski Bibliotek. Søk gjerne på internett ski.hovedbibliotek@ski.kommune.no eller kontakt

Hovedansvarlig for fotosamlingen:
Bjørn Myrvoll, tlf.64 87 45 41

Tidligere års kalendere kan fåes ved henvendelse til:
Per A. Krogstie, tlf. 64 87 32 43

Takk

*Vi takker alle som har hjulpet oss med bilder og opplysninger til årets kalender.
Takk også til alle som hjelper oss med å selge kalenderen*

Rolf Ottesen Grafisk Produksjon har trykket kalenderen.

Årets kalenderkomité har bestått av:

Aase Klohs

Bjørn Myrvoll

Knut Repstad

Karl-Olaf Løkenhagen

Ragnhild Sæthren

Elin Aas